

ธุรกิจ Startup : โมเดลธุรกิจยุคใหม่ (ตอนที่ 2)

ธุรกิจ Startup ในประเทศไทยเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2555 และมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2558 โดย Techsauce พบว่ามีจำนวนบริษัทที่ได้รับการอุดหนุนทางการเงินมากกว่า 59 บริษัท และมีการระดมทุนไปแล้วมากกว่า 86 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 3000 ล้านบาท การตื่นตัวของบริษัทกลุ่มนี้ของไทยในอุตสาหกรรมต่างๆจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นอย่างมากของธุรกิจใหม่ๆ การเพิ่มขึ้นของกองทุน Venture capital การเกิดขึ้นของสื่อและมีเดียสำหรับธุรกิจที่จัดตั้งใหม่ การจัดนิทรรศการสัมมนาเรื่อง Startup หลักสูตรการศึกษาอบรมที่เน้นเรื่องการพัฒนาผู้ประกอบการและสนับสนุนธุรกิจเกิดใหม่ และการเกิดขึ้นของพื้นที่ Co-working Space สำหรับการทำงานร่วมกัน เป็นต้น

ระบบนิเวศธุรกิจ (Startup Ecosystem)

การสร้างระบบนิเวศธุรกิจที่เหมาะสมนั้นเป็นกลไกสำคัญที่ภาครัฐนั้นควรมีบทบาทสนับสนุน เพื่อให้เอื้อต่อการดำรงอยู่และการเติบโตของธุรกิจเหล่านี้ จากการจัดอันดับระบบนิเวศสำหรับ Startup นั้น กรุงเทพมหานครไม่ติดอันดับหนึ่งใน 20 เมืองที่มีระบบนิเวศที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ โดยในเอเชียแปซิฟิกนั้นมีเพียงประเทศสิงคโปร์ที่ติดลำดับที่ 10 ในการจัดอันดับ¹ ระบบนิเวศนั้นมีปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่

1. **กฎหมายและกฎระเบียบ** กฎระเบียบในประเทศไทยหลายประการไม่เอื้ออำนวยต่อการเกิดขึ้นหรือการแข่งขันของธุรกิจ Startup ซึ่งรวมไปถึง

- ในกรณีมีผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของไอเดียธุรกิจเพียงรายเดียวเท่านั้นทำให้การจดทะเบียนในรูปแบบบริษัทนั้นมีอุปสรรค และทำให้ไม่ได้รับประโยชน์ในสิทธิพิเศษที่ทางภาครัฐสนับสนุน นอกจากนี้ผู้ประกอบการหลายรายยังขาดความรู้ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งบริษัท ตลอดจนความรู้ด้านบัญชีและภาษี จึงมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกับการจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบบริษัทในระยะเริ่มต้นอีกด้วย
- กฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเคร่งครัด เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้คิดค้นหรือนักลงทุนกล้าที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ
- นโยบายผลักดันและส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างๆ อาทิ ระบบขนส่งโลจิสติกส์ ระบบโทรคมนาคม การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
- กฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่ล่าช้าและไม่เปลี่ยนแปลงตามสภาพการแข่งขันหรือบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

2. **การศึกษา** การให้ความรู้ ความเข้าใจในการทำธุรกิจ Startup และการเป็นผู้ประกอบการที่ดีมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในสังคมที่ผู้มีความคิดหรือไอเดียมักมีความรู้ความสามารถในการบริหาร การสนับสนุนเรื่องการศึกษา อบรม บ่มเพาะ (incubate) ธุรกิจ Startup โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆเป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและเพิ่มกลุ่มผู้มีทักษะของผู้ประกอบการให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับเรื่องทักษะด้านภาษาต่างประเทศของผู้ประกอบการซึ่งจะมีความจำเป็นอย่างมากในธุรกิจที่มีศักยภาพเข้าไปทำตลาดในต่างประเทศได้

3. **การระดมทุน** ภาครัฐควรส่งเสริมนโยบายการส่งเสริมการลงทุน รวมไปถึง มาตรการจูงใจทางด้านภาษีสำหรับผู้ประกอบการและนักลงทุน ซึ่งในปัจจุบันยังขาดแรงจูงใจจากภาครัฐ นอกจากนี้รัฐควรผลักดันนโยบายส่งเสริมด้านการระดมทุนผ่านทางสถาบันการเงินของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการโดยการประเมินความสามารถหรือศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจควรพิจารณาจากแนวคิดหรือไอเดีย มากกว่าสินทรัพย์ที่ธุรกิจมีเพื่อนำมาเป็นหลักประกันได้

4. **การทำตลาด** ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดของสินค้าหรือบริการเป็นอย่างดี ทั้งนี้ธุรกิจ Startup อาจจะสามารถเติบโตได้ในตลาดต่างประเทศเนื่องจากตลาดในประเทศมีข้อจำกัด ดังนั้นการศึกษาตลาดและกลยุทธ์ของต่างประเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยภาครัฐสามารถเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำตลาดรวมถึงการให้ข้อมูลตลาดและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ได้

นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาระบบนิเวศ โดยการสนับสนุนให้เกิดสังคมผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยให้สังคมนั้นเต็มเปี่ยมไปด้วยผู้คนที่มีจิตวิญญาณผู้ประกอบการ ไอเดียใหม่ และความกล้าที่จะลงทุนทำ

¹ การจัดอันดับจากรายงาน The Global Startup Ecosystem Ranking 2015 โดย Compass ไม่ได้เก็บข้อมูลในประเทศจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น

ธุรกิจใหม่ๆ ซึ่งในปัจจุบัน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับธุรกิจ Startup มากขึ้นโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริม SMEs Startup และ Social Enterprises ขึ้น โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนกว่า 66 องค์กรเป็นพันธมิตร มากไปกว่านั้น ได้มีการริเริ่มจัดตั้ง National Startup Center เมื่อต้นปี พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา โดยรวมเอานักลงทุน กลุ่มนักลงทุนหรือทุนสนับสนุนประเภทต่างๆ กลุ่มบ่มเพาะธุรกิจ กลุ่มไอเดีย Accelerator ที่จะให้คำปรึกษาและสนับสนุนเงินทุนแก่ Startup ต่างๆมารวมอยู่ในที่เดียวกัน ความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆเพื่อสนับสนุนสภาพระบบนิเวศของการทำธุรกิจ Startup ที่กำลังเข้มข้นยิ่งขึ้น น่าจะทำให้ปี 2559 นี้เป็นอีกหนึ่งปีทองสำหรับธุรกิจ Startup ที่จะมีการเติบโตแบบก้าวกระโดดยิ่งขึ้นไป

*บทความนี้ตีพิมพ์ในนิตยสาร SME Thailand เรียบเรียงโดย ดร. ศิริศักดิ์ เขยคำแหง และคณะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการการจัดทำยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งทางการค้า แผนงานจัดทำยุทธศาสตร์การค้าสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ โดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ ร่วมด้วยศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา สถาบันบัณฑิตฯ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือ Sasin Management Consulting (SMC)